

اجرت المثل و نحله

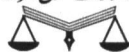
"حقوق مالی زوجه"

تأليف:

محمد طاهری

وکیل پایه یک دادگستری

انتشارات حقوق امروز

۱۳۹۷

سرشناسه : طالبی، محمد، ۱۳۶۱
 عنوان قراردادی : ایران. قوانین و احکام iran. Laws, etc
 عنوان و نام پدیدآور : اجرت المثل و نخله: حقوق مالی زوجه
 مشخصات نشر : قم: حقوق امروز، ۱۳۹۷
 مشخصات ظاهری : ۱۳۶ ص
 وضعیت فهرست نویسی : فیپا
 یادداشت : کتابنامه
 عنوان دیگر : حقوق مالی زوجه
 موضوع : اجرت المثل * Adequate payment
 موضوع : زناشویی -- قوانین و مقررات -- ایران -- Marriage law -- Iran
 رده بندی کسره : ۱۳۹۷/۵۱۷KM ۳ الف ۲ ط /
 رده بندی دیوبند : ۵۵۰.۱۳۴/۳۴۶
 شماره کتابشناسی : ۵۴۴۲۰۹

اجرت المثل و نخله

(نخله و اجرت المثل)

مؤلف: محمد طالبی

چاپ و صحافی: واصف طراح: یوسف نجفی فرد

تیراژ: ۵۰۰ جلد چاپ اول - پاییز ۱۳۹۷ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۰۴۷-۱

قیمت: ۱۲۰/۰۰۰ ریال

انتشارات حقوق امروز

قم. خیابان ۱۹ دی، پ ۷۰۵ تلفن: ۳۷۷۲۱۹۶۱

دفتر فروش: کرج. بلوار ملا صدرا. نبش چهارراه نبوت. ساختمان هیراد. واحد ۲۰

تلفن ۲ و ۰۲۶۳۲۵۵۸۹۵۱ نمابر: ۰۲۶۳۲۵۵۸۹۶۰

«همه حقوق محفوظ و متعلق به ناشر است»

ماده ۷ قانون حمایت از حقوق مولفین و مصنفین: «نقل از اثرهایی که انتشار یافته است و... به مقاصد ادبی، علمی، فنی و آموزشی و تربیتی به صورت انتقاد و تقریظ با ذکر مأخذ در حدود متعارف مجاز است».

معنای زنده بودن من، با تو بودن است... «فریدون مشیری»

تقدیم به:

مادرم...

www.Ketab.ir

فصل اول - اجرت المثل زحمات زوجه در منزل

۱۳

۱۵ مبحث نخست: کلیات و مفاهیم

۱۹ گفتار نخست: مفهوم و مبنای اجرت المثل

۱۹ الف) تعریف اجرت المثل

۲۲ ب) مبنای فقهی اجرت المثل

۳۰ گفتار دوم: ارکان استیفای ناروا (دارا شدن ناعادلانه)

۳۷ الف) امر آمر

۳۸ ب) عدم تبرع

۳۹ مبحث دوم: شرایط تعارض اجرت المثل زوجه

۴۰ گفتار اول: تکالیف زوجه

۴۱ گفتار دوم: دستور زوج به انحصار کار در منزل

۴۸ گفتار سوم: عدم قصد تبرع در انجام کارهای خانه

۶۶ مبحث سوم: اثبات استحقاق اجرت المثل

۶۶ گفتار اول: طرق اثبات کار زوجه و دستور دادگاه

۷۱ گفتار دوم: طرق اثبات تبرع یا عدم تبرع

۷۵ گفتار سوم: نحوه تعیین میزان اجرت المثل و محاسبه آن

۷۹ گفتار چهارم: رویه عملی محاکم در تعیین اجرت المثل

فصل دوم نخله

۸۳

۸۴ مبحث نخست:

۸۴ کلیات و مفاهیم

۸۴ گفتار نخست: تعریف نخله

۸۴ گفتار دوم: مبنای نخله

۸۶ الف) مبنای شرعی نخله

۸۹ ب) مبنای حقوقی نخله

۹۱ گفتار سوم: فلسفه جعل نخله

۹۴	 مب‌بحث دوم: ضوابط و شرایط استحقاق ن‌حل‌ه
۹۴	 گفتار نخست: ع‌دم در‌خواست طلاق از سوی زوجه
۹۷	 گفتار دوم: ع‌دم تأثیر تخلف زوجه در طلاق
۱۰۲	 گفتار سوم: ع‌دم وجود شرط مالی
۱۰۴	 گفتار چهارم: سنوات زندگی مشترک
۱۰۷	 گفتار پنجم: نوع کارهای زن
۱۱۰	 گفتار ششم: ع‌سع مالی مرد
۱۱۵	 گفتار هفتم: مصاحبت ن‌حل‌ه با متعه
۱۲۰	 گفتار هشتم: مانعه‌البيع بودن اجرت‌المثل با ن‌حل‌ه
۱۳۰	 فهرست منابع

پیشگفتار

آنچه در این نوشتار مورد توجه قرار گرفته است صرفاً راههایی در جهت تأمین مطمئن‌تر یکی از حقوق مالی زوجه - اجرت المثل زحمات خانه داری زوجه - در خانواده است که در خصوص آن، هم شرع مقدس و هم قانونگذار حکیم، قواعد و قیاسی را به تصویب رسانده‌اند و حقوق زن و مرد را در این خصوص مشخص نموده‌اند.

وقتی قوانین مصوب در مقام عمل به اجرا در می‌آیند، ممکن است عاملین در اجرای آنها با مشکلاتی روبرو شوند که منجر به اضرار یکی از زوجین گردد. مثلاً آن طور که مستحق زن است حقوق وی را در نظر نگیرند و یا بالعکس بیشتر از شایستگی وی به او اموال پرداخت کنند. گردد که ضرر این چینی در اصل به مرد وارد شده است. بنابراین غیر از اینکه باید به مواردی از جمله شناخت ارتباط زوجین در خصوص امر به کار کردن زوجه، قسیدت درونی زوجه، نوع فعالیت و دیگر مواردی که در متن نوشتار بدان خواهیم پرداخت تلاش نمود، باید در اجرای هدف قانون‌گذار نهایت دقت را به خرج داد چرا که در زمان تقنین این مصوبات متخصصینی از علوم مختلف، دلسوزانه گرد هم آمدند تا با حداقل کلمات بتوانند حداکثر حمایت ممکن را از زوجه تصویب نمایند. در حالی که از ذکر تمامی گفته‌های خود در متن قانون ناتوانند و این ما هستیم که می‌بایست با تفسیر دقیق این مصوبات، اهداف والای آنها را به درستی اجرا نمائیم تا به توبه روى این نیت خیر و این عمل انسان دوستانه در شرع مقدس و قانون مصوب باشیم. بنابراین ممکن است در بعضی موارد تفاسیر نادرست، نتایج مخربی به همراه داشته باشد که فقط در زمان نقض آراء می‌توانیم بهتر و آسانتر به آنها پی ببریم و در غیر این صورت می‌بایست مجدداً تمامی آرائی را که صادر می‌گردد از

ممیزی قضاوت قضات مجرب دیگر عبور دهیم که مبدا اشکالی در صدور آنها وجود داشته باشد که این مستلزم جعل قوانینی است که فی الحال نه تصویب گردیده و نه نیازی به تصویب آنها دیده می شود. اما مهم آن است که نباید اجازه دهیم آراء غلط در رویه محاکم تکرار گردند و چاره‌ای نیست مگر بررسی موارد نقض شده آراء در موضوعاتی که مطرح نمودیم.

امید است تلاش انجام شده برای خوانندگان مفید واقع شود.

محمد طالبی

ق.م. پاییز ۹۷

در قانون مدنی کشور ایران که بر اساس فقه امامیه استوار گردیده است، زوجه دارای حقوقی است که در سایه بان خانواده بدان دست می‌یابد. حقوقی که می‌تواند به کمک آن، محرومیت‌های دیگر اجتماعی را جبران نموده و به نوعی باعث دلگرمی او در زندگی شده و البته اهمی برای جلوگیری از ظلم احتمالی موهر باشد. ظلمی که ممکن است از طریق سوء استفاده در اجرای حق مرد به وجود آید و یا در صورت عدم توانایی بر استیفای حق خود لااقل به حقوق موصوف دلخراش باشد. پس از اینکه توانستیم حقوق زن را بشناسیم ممکن است سؤال شود که حقوق زوجه شاید در اجرا آن طور که شایسته است بدان تعلق نگیرد و بارها مشاهده گردیده که زن به حقوق خود نرسیده و پس از اجرای طلاق با کوله باری از مشکلات همراه چند فرزند خردسال در جامعه رها شده است و نیز قابل مشاهده است که زنان پس از طلاق از اجرای حقوق خود رنجیده خاطر بوده و تفسیر و بررسی قضایی این مصوبات قانونی مجلس شورای اسلامی و مجمع تشخیص مصلحت عام در مورد حقوق زن از سوی قضات نتوانسته است وی را اقناع نماید. لذا با توجه به این تفاسیر است که مصوبات قانونی چهره ظهیر حکمی به خود گرفته و محل اختلافات بین زن و مرد در حقوقشان خواهد بود. این بیانات نباید حمل بر این گردد که حقوق زوجه در کشور ایران مورد نظر مراجع قضایی نیست و در حق وی اجحاف صورت می‌گیرد، بلکه نوشتار حاضر در صدد نیل به مقصودی است که هیچ زنی پس از طلاق، شکوه و ناراضیاتی خود را در عنوان نرسیدن به حق خود نسبت به دستگاه قضای مطرح ننماید.

حقوقی که در این نوشتار بدان پرداخته‌ایم عبارتند از: اجرت‌المثل زحمات خانه‌داری و نیل به سابقه‌ای که در آراء محاکم خانواده وجود دارد، مشاهده کردیم که در مورد این دو موضوع، آراء قضایی به دلایلی مشابه به طور

مکرر نقض می‌گردند. دلایل نقض علیرغم اینکه با انتصاب قضات جدید چهره موجه به خود می‌گرفت اما آموزه‌ای برای آنها جهت عدم تکرار حکم غلط یا اشتباه نبود. به عنوان مثال دلیلی که در سال‌های قبل باعث نقض رای بدوی گردیده است هیچ گاه مورد دقت قضات در سال‌های بعد نبوده و همچنان آرای صادر می‌گردد که به دلایل سابق نقض می‌شود. بنابراین با توجه به این معضل قضایی بر آن شدیم تا با انتخاب دو نمونه از حقوق مهم زن که از لحاظ مالی و رزשי دارای اهمیت به سزایی برای زن هستند، به تدقیق و تعمیق موضوع بپردازیم. علل نقض آنها را با توجه به متون و اصول فقهی و قوانین مصوب و نیت قانونگذار و مبنا و منشأ حقوقی و فقهی آنها دریابیم و پس از اعلام آنها به عنوان اصل نقض، قدمی در راستای ایجاد وحدت رویه قضایی بین قضات خانواده برداشته بایم تا اگر تفسیر دلخواه قضایی و یا برداشت اشتباه قضات باعث نقض چنین آراء مهدی نگردد و زوجین علیرغم مشکلاتی که دارند در محاکم دادگستری سرگردان نشوند.

قابل ذکر است اگر چنانچه قرار باشد در محضر دادگاه‌های کشور، آرائی صادر گردد که کمترین نقض را به همراه داشته باشد باید دست آراء قضایی محاکم خانواده را به عنوان آراء برتر بالا بگیریم، چرا که در دیگر دادگاه‌های صادر کننده رای به غیر از دادگاه‌های خانواده، چنانچه اشتباه و یا تفسیر غلطی از قانون انجام گیرد و باعث نقض آراء شود، تخریب جبران ناپذیری که در صدور آراء خانواده به وجود خواهد آورد به دنبال نخواهد داشت، زیرا این زن است که در معضلات اجتماعی و اقتصادی و اخلاقی و اشتغال، دچار آسیب‌هایی خواهد شد که نه اینکه منجر به سقوط خود وی در ابعاد مذکور خواهد شد بلکه بنیان سقراط اجتماع عظیم انسانی را نیز به همراه خواهد داشت، چرا که فرزند از دامن مادر هم اوج می‌گیرد و هم ممکن است در حضیض ذلت فرو رود و چه معدود زنانی که به خاطر عدم حمایت مالی و یا عدم امکان حمایت مذکور، دچار انحطاط‌های اخلاقی و دینی شدند که سال‌ها به خاطر خجلت و شرمساری در جامعه، کودکان خود را به انحاء مختلف رها نمودند و یا در زمره گروه خود وارد ساختند و این

طبق آمارهای مکتب روانشناسی اجتماعی و جرم‌شناسی نشأت گرفته از مصائبی است که ماحصل ضعف اقتصاد و بضاعت در خانواده بوده و آنچنان که می‌دانیم فرزندان طلاق، آستانه تحمل‌شان کم و درجه بزه‌کاریشان رو به فزونی بوده است.

بی‌ای‌حال بر آن شدیم تا با اکتشاف و استخراج دلایل ماهوی نقض آراء در تکاپی این باشیم که آراء صادره در آتیه، خالی از خدشه و اشکال ماهوی بوده به طوری که تجدیدنظر نسبت به آنها نقضی به همراه نداشته باشد و قضات خانواده با اتخاذ رویی واحد در جهت احقاق حقوق زن، حمایت قانونگذار را اعمال نمایند.